

ירושלים, כ"ז בשבט תשע"ז
25 בינואר 2017
026/2017

הכנסות עצמאיים: ממצאים מתוך סקר הוצאות משק הבית 2015 Self-Employed Income: Data from the 2015 Household Expenditure Survey

זוהי הודעה חדשה בסדרת ההודעות המציגות ממצאים מתוך מסקר הוצאות משק הבית 2015. מובאים בה ממצאים ונתונים רב-שנתיים על עצמאיים. בשנת 2015 היו כ-390,000 עצמאיים בישראל, שהם כ-11% משוק העבודה. לוחות על עצמאיים מתפרסמים באופן שוטף החל מ-2013 בפרסום הכנסות של בני 15 ומעלה - נתונים מסקר הוצאות משק הבית.

הכנסה ממוצעת וחצינית ברוטו לחודש מעבודה עצמאית בשנת 2015 - לכלל העצמאיים

- ב-2015 היו בישראל כ-390,000 עצמאיים. 63.9% מהעצמאיים היו גברים ו-36.1% נשים.
- ההכנסה הממוצעת ברוטו לחודש מעבודה עצמאית הייתה 10,472 ש"ח.
- ההכנסה החצינית¹ ברוטו לחודש מעבודה עצמאית הייתה 6,942 ש"ח.

הכנסות עצמאיים לעומת שכירים

- ההכנסה הממוצעת ברוטו לחודש של עצמאיים גבוהה ב-9.3% מההכנסה הממוצעת של שכירים.
- ההכנסה החצינית ברוטו לחודש של עצמאיים כמעט שווה לזו של שכירים (0.8% יותר).
- הפער בין ההכנסה הממוצעת וההכנסה החצינית ברוטו לחודש של עצמאיים גבוה ב-6.1 נקודות האחוז מהפער בהכנסות של שכירים (33.7%, לעומת 27.6%, בהתאמה). כלומר, בקרב עצמאיים לעומת שכירים, יש פיזור גבוה יותר של הכנסות.

הכנסה ממוצעת ברוטו מעבודה עצמאית לפי מאפיינים דמוגרפיים

- ההכנסה הממוצעת ברוטו לחודש לגבר עצמאי הייתה 12,399 ש"ח. ההכנסה הממוצעת ברוטו לחודש לאישה עצמאית הייתה 7,065 ש"ח. הפער בהכנסה הממוצעת בין המינים היה 43.0%.
- בכל קבוצות הגיל ההכנסה של גברים עצמאיים הייתה גבוהה יותר מזו של נשים עצמאיות. הפער הגבוה ביותר בהכנסות בין המינים נמצא בקבוצת גיל 65+ - פער של 59.2%, והפער הנמוך יותר נמצא בקבוצת הגיל 44-35 - פער של 21.6%.
- בקרב גברים, ההכנסה של גברים עצמאיים נשואים הייתה הגבוהה ביותר - 13,535 ש"ח בממוצע לחודש. לעומת זאת, בקרב נשים ההכנסה של נשים עצמאיות רווקות הייתה הגבוהה ביותר - 8,473 ש"ח בממוצע לחודש.

הכנסה ממוצעת ברוטו מעבודה עצמאית לפי מאפייני תעסוקה

- ההכנסה הממוצעת הגבוהה ביותר מבין ענפי הכלכלה הייתה בענף בניי - 14,833 ש"ח ברוטו לחודש.
- ההכנסה הממוצעת הגבוהה ביותר מבין משלחי היד הייתה בקרב מנהלים - 16,319 ש"ח לחודש. במשלח יד זה נמצא מספר שעות העבודה השבועיות הגבוה ביותר - 48.0 שעות בממוצע לשבוע.

להגדרות והסברים

¹ **הכנסה חצינית** - מדד אמצע סטטיסטי המורה על הערך (ההכנסה) שחצי מאוכלוסיית העצמאיים משתכרת מעליו וחצי מתחתיו. לעומתו, **ממוצע ההכנסה** הוא מדד פזורה סטטיסטי לסך השכר של כלל האוכלוסייה חלקי אותה אוכלוסייה.

הנתונים המוצגים בהודעה זו עובדו מסקר הוצאות משק הבית לשנת 2015 המודד את רמת החיים החומרית והכלכלית של משקי הבית בישראל מהיבט ההוצאות, ההכנסות ובעלות על מוצרים. בשנת 2012, בעקבות המעבר של סקר כוח אדם מסקר רבעוני לחודשי, בוטל סקר הכנסות כחלק מסקר כוח אדם ובמקומו הורחב ושופר סקר הוצאות משק הבית. שיפור והרחבת הסקר כוללים בנוסף להגדלת המדגם, חקירת קיבוצים מתחדשים ומושבים שיתופיים (כלומר הרחבת כיסוי האוכלוסייה הנחקרת מ-95% בשנים הקודמות ל-97%), תגבור מדגם בקרב האוכלוסייה הערבית והגדלת רמת פירוט הנתונים בסקר.

בשנת 2015 כלל מדגם סקר הוצאות משק הבית 8,550 משקי בית המייצגים כ-2,413,000 משקי בית באוכלוסייה. במהלך 2015 נדגמו בסקר 251 יישובים ואוכלוסיית הסקר כללה את כל היישובים לרבות קיבוצים מתחדשים ומושבים שיתופיים ולמעט בדווים בדרום (כיסוי של כ-97% מכלל האוכלוסייה). ב-2015 אחוזי ההשבה לסקר היו 72%.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מודה לאלפי משקי הבית שהשתתפו בסקר, ושענו באורך רוח, תוך הבנת חשיבות ההשבה, ובכך תרמו באופן ניכר למערך הנתונים הסטטיסטי במדינה.

ניתן לרכוש את קובצי הסקר מיחידת המידע בלמ"ס.

הכנסה ברוטו מעבודה של עצמאים ושכירים (לוח א, תרשים 1)

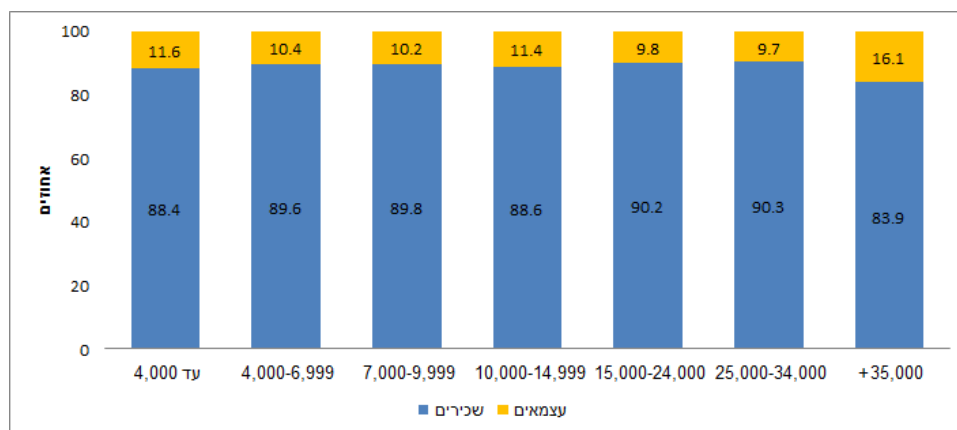
בשנת 2015 היו בישראל כ-390,000 עצמאים, שהיוו 10.9% מכלל העובדים. ההכנסה הממוצעת של עצמאים עמדה על 10,472 ש"ח לחודש וההכנסה החודשית החציונית על 6,942 ש"ח לחודש. בשנה זו ההכנסה הממוצעת של עצמאים הייתה גבוהה ב-9.3% מההכנסה הממוצעת של שכירים (הכנסה ממוצעת לשכיר הייתה 9,503 ש"ח), וההכנסה החציונית שלהם הייתה כמעט שווה לזו של שכירים (הכנסה חודשית חציונית לשכיר הייתה 6,884 ש"ח). הגיל הממוצע של עצמאים היה גבוה יותר משל שכירים - 47.0 לעומת 39.5, בהתאמה.

לוח א - עצמאים ושכירים לפי מאפיינים נבחרים, 2015

שכירים	עצמאים	
3,192.9	388.8	מועסקים (אלפים)
39.5	47.0	גיל ממוצע
14.1	14.4	ממוצע שנות לימוד
6,884	6,942	הכנסה חציונית ברוטו לחודש (ש"ח)
9,503	10,472	הכנסה ממוצעת ברוטו לחודש (ש"ח)
40.7	39.4	מספר שעות עבודה בשבוע

בהתפלגות שכירים ועצמאים לפי דרגות הכנסה, ניתן לראות כי למעט בדרגות ההכנסה הנמוכה והגבוהה ביותר, בכל דרגות ההכנסה עצמאים מהווים כ-10%, בדומה לסך שיעורם מכלל העובדים. בדרגת ההכנסה הנמוכה ביותר (עד 4,000 ש"ח לחודש בממוצע) שיעורם גבוהה במקצת משיעורם הכללי - 11.6%, ובדרגת ההכנסה הגבוהה ביותר (35,000 ש"ח בממוצע לחודש או יותר) שיעורם מטפס ל-16.1% מסך העובדים. הן בקרב שכירים והן בקרב עצמאים בדרגות ההכנסה הנמוכות יותר נמצאות יותר נשים, ובדרגות ההכנסה הגבוהות יותר גברים.

תרשים 1 - התפלגות שכירים ועצמאים לפי דרגות הכנסה חודשית ממוצעת, 2015

[לנתוני התרשים](#)

הכנסה מעבודה של עצמאים לפי מין (לוח ב, תרשים 2)

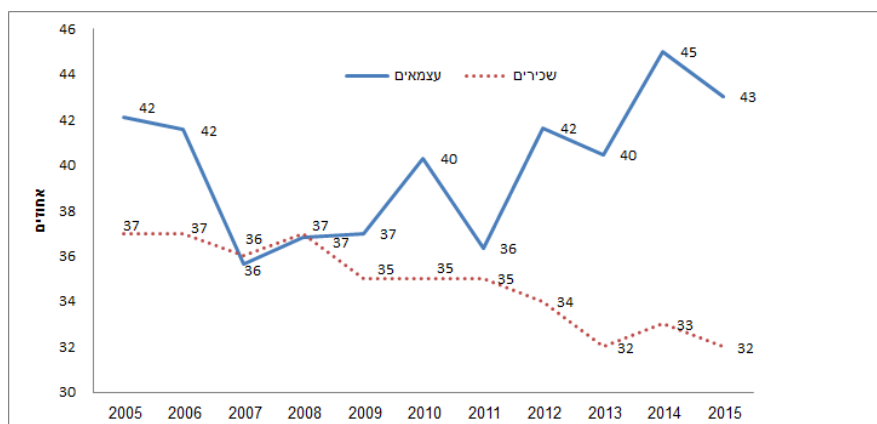
בשנת 2015 63.9% מהעצמאים היו גברים ו-36.1% נשים. הפער בין ההכנסה החודשית הממוצעת של גברים ונשים עצמאיים עמד על 43.0% (ההכנסה החודשית הממוצעת של אישה עצמאית הייתה 7,065 ש"ח ושל גבר עצמאי 12,399 ש"ח). חלק מהפער בהכנסות בין המינים נובע מהבדל במספר שעות העבודה שלהם - גברים עצמאים עבדו בממוצע 14.3 שעות שבועיות יותר מנשים עצמאיות.

לוח ב - עצמאים לפי מין ומאפיינים נבחרים, 2015

נשים	גברים	
140.5	248.3	עצמאים (אלפים)
46.1	47.5	גיל ממוצע
15.0	14.0	ממוצע שנות לימוד
4,975	8,046	הכנסה חצי-שנתית ברוטו לחודש (ש"ח)
7,065	12,399	הכנסה ממוצעת ברוטו לחודש (ש"ח)
30.3	44.6	מספר שעות עבודה בשבוע

בעשור האחרון הפער בין ההכנסה הממוצעת של גברים ונשים שכירים הצטמצם בהדרגה. אולם, בקרב עצמאים לא ניתן לזהות מגמה ברורה בפער בין ההכנסה הממוצעת של גברים ונשים, כנראה בגלל ששוק זה מושפע מאוד מתנודות ומשינויים ומאופיין בחוסר יציבות. הפער הגבוה ביותר בהכנסה הממוצעת בין המינים היה בשנת 2014 ועמד על 45%. הפער הנמוך ביותר היה בשנת 2007 ועמד על 35.7%.

תרשים 2 - פער בהכנסה החודשית הממוצעת של גברים ונשים לפי מעמד בעבודה, 2005-2015

[לנתוני התרשים](#)

הכנסה מעבודה של עצמאים לפי גיל ומין (לוח ג)

בקרב כלל העצמאים ובקרב גברים עצמאים, נמצא כי ההכנסה החודשית עולה עד לקבוצת גיל 55-64 ובקבוצת גיל +65 יורדת. בקרב נשים עצמאיות נמצא כי ההכנסה החודשית יורדת כבר בקבוצת גיל 45-54, לאחר מכן עולה קצת ובקבוצת גיל +65 שוב יורדת.

בכל קבוצות הגיל ההכנסה של גברים עצמאים הייתה גבוהה יותר מזו של נשים עצמאיות. הפער הגבוה ביותר בהכנסות בין המינים נמצא בקבוצת גיל +65 - פער של 59.2%, והפער הנמוך יותר נמצא בקבוצת הגיל 35-44 - פער של 21.6%.

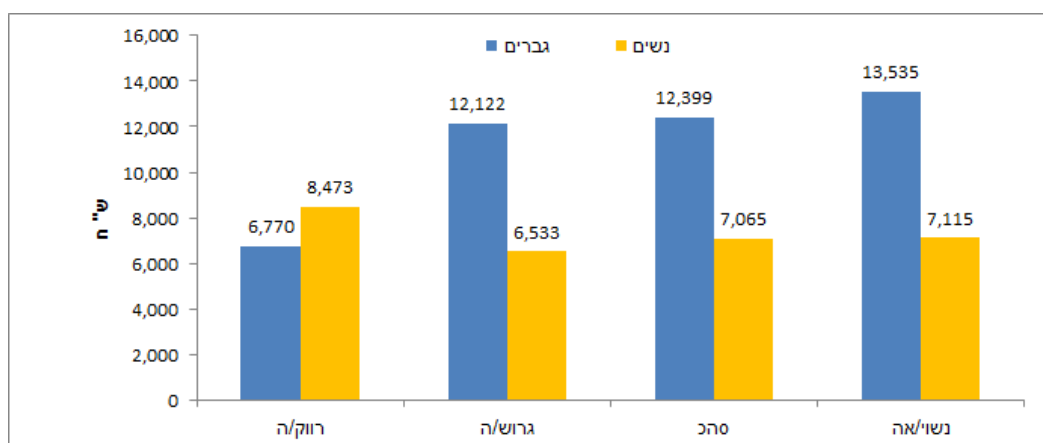
לוח ג - הכנסה חודשית ממוצעת של עצמאים לפי גיל ומין, 2015

גיל					סך הכל	
65+	55-64	45-54	35-44	25-34		
42.2	72.6	91.3	107.4	69.1	388.8	סך הכל עצמאים (אלפים)
8,576	13,280	11,899	10,551	7,063	10,472	הכנסה ברוטו לחודש
5,332	7,744	6,956	8,281	5,158	6,942	הכנסה חציונית לחודש
32.9	39.2	40.7	42.8	37.6	39.4	מספר שעות עבודה לשבוע
29	48.8	55.8	71.2	39.7	248.3	גברים עצמאים (אלפים)
10,519	16,016	14,975	11,378	8,372	12,399	הכנסה ברוטו לחודש
6,142	9,937	8,281	9,943	5,998	8,046	הכנסה חציונית לחודש
36.3	45.0	46.4	47.8	43.5	44.6	מספר שעות עבודה לשבוע
13.2	23.8	35.5	36.2	26.4	140.5	נשים עצמאיות (אלפים)
4,297	7,674	7,072	8,926	5,294	7,065	הכנסה ברוטו לחודש
2,999	4,972	5,261	5,976	4,204	4,975	הכנסה חציונית לחודש
25.2	27.4	31.8	33.0	29.7	30.3	מספר שעות עבודה לשבוע

הכנסה מעבודה של עצמאים לפי מצב משפחתי ומין (תרשים 3)

בקרב גברים, ההכנסה של גברים עצמאים נשואים הייתה הגבוהה ביותר - 13,535 ש"ח בממוצע לחודש. לעומת זאת, בקרב נשים ההכנסה של נשים עצמאיות רווקות הייתה הגבוהה ביותר - 8,473 ש"ח בממוצע. הכנסה זו אף גבוהה ב-20.1% מההכנסה של גברים עצמאים רווקים. הפער הגבוה ביותר בשכר בין גברים לנשים נמצא בקרב עצמאים נשואים - גברים עצמאים נשואים מרוויחים 47.4% יותר מנשים עצמאיות נשואות.

תרשים 3- הכנסה חודשית ממוצעת של עצמאים לפי מצב משפחתי ומין, 2015

*הנתונים חשופים לטעויות דגימה גבוהות

[לנתוני התרשים](#)

הכנסה מעבודה של עצמאים לפי משלח יד ומין (לוח ד תרשים 4)

משלח היד שבו נמצאה ההכנסה החודשית הממוצעת הגבוהה ביותר של עצמאים הוא "מנהלים" (16,319 ש"ח בחודש). ההכנסה של עצמאים במשלח יד זה גבוהה פי 1.6 מההכנסה הממוצעת של כלל העצמאים. במשלח יד זה גם שעות העבודה השבועיות הרבות ביותר - 47.4 שעות בממוצע לשבוע.

משלח היד שבו נמצאה ההכנסה החודשית הממוצעת הנמוכה ביותר של עצמאים הוא "עובדי מכירות ושירותים" (6,787 ש"ח בחודש). הפער בין ההכנסה החודשית של "מנהלים" ושל "עובדי מכירות ושירותים" הוא פי 2.4.

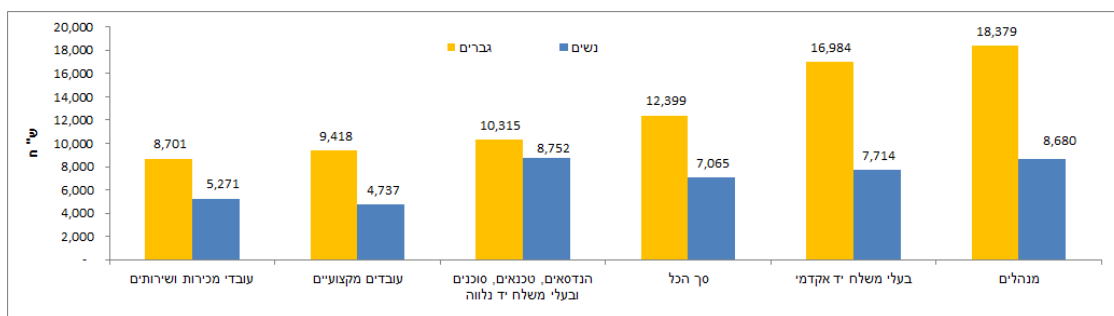
לוח ד - הכנסה חודשית ממוצעת של עצמאים לפי משלח יד ומין, 2015

עובדים מקצועיים (1)	עובדי מכירות ושירותים	הנדסאים, טכנאים, סוכנים ובעלי משלח יד נלווה	בעלי משלח יד אקדמי	מנהלים	סך הכל	
92.2	67.6	64.1	123.4	30.3	388.8	סך הכל עצמאים (אלפים)
9,148	6,787	9,637	12,595	16,319	10,472	הכנסה ברוטו לחודש
6,981	5,506	5,962	7,955	8,964	6,942	הכנסה חציונית לחודש
43.8	41.1	39.2	33.5	48.0	39.4	מספר שעות עבודה לשבוע
86.9	29.9	36.3	65	23.9	248.3	גברים עצמאים (אלפים)
9,418	8,701	10,315	16,984	18,379	12,399	הכנסה ברוטו לחודש
7,453	7,538	6,625	10,974	9,957	8,046	הכנסה חציונית לחודש
44.3	49.7	44.2	40.2	52.0	44.6	מספר שעות עבודה לשבוע
5.3	37.7	27.8	58.4	6.4	140.5	נשים עצמאיות (אלפים)
4,737	5,271	8,752	7,714	8,680	7,065	הכנסה ברוטו לחודש
4,735	4,346	4,969	5,158	6,956	4,975	הכנסה חציונית לחודש
36.1	34.3	32.6	26.1	33.0	30.3	מספר שעות עבודה לשבוע

(1) כולל: עובדים מקצועיים בחקלאות, ביעור ודייג, בתעשייה ובבנייה ועובדים מקצועיים אחרים.

בכל משלחי היד ההכנסה החודשית הממוצעת של גברים עצמאים הייתה גבוהה יותר משל נשים עצמאיות. משלח היד שבו היה הפער הנמוך ביותר בין גברים ונשים עצמאים הוא "הנדסאים, טכנאים, סוכנים ובעלי משלח יד נלווה" - פער של 15.2%. במשלח יד זה נמצאה ההכנסה החודשית הגבוהה ביותר בקרב נשים - 8,752 ש"ח לחודש. משלח היד שבו נמצא הפער הגבוה ביותר בין הכנסות גברים ונשים עצמאים הוא "בעלי משלח יד אקדמי" - פער של 54.6%.

תרשים 4 - הכנסה חודשית ממוצעת של עצמאים לפי משלח יד ומין, 2015

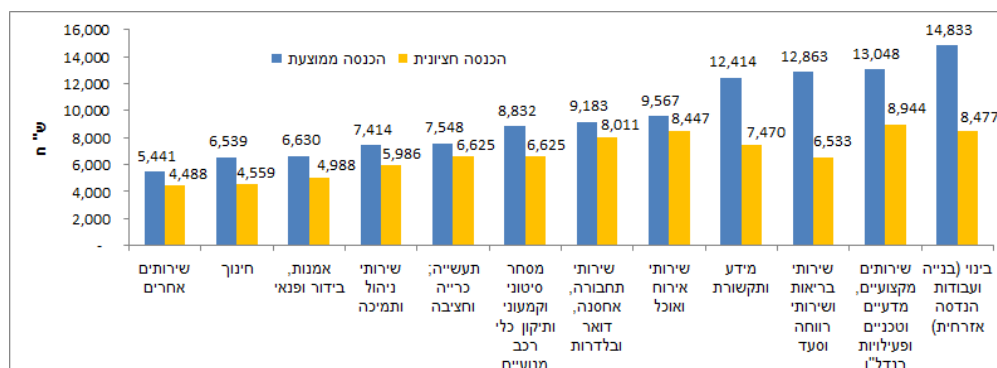

[לנתוני התרשים](#)

הכנסה מעבודה של עצמאים לפי ענף כלכלי ומין (תרשים 5)

הענף הכלכלי שבו נמצאה ההכנסה החודשית הממוצעת הגבוהה ביותר של עצמאים הוא ענף ה"בנייה", הכולל בניית מבנים ובניינים, עבודות הנדסה אזרחית ועבודות בנייה מיוחדות. ההכנסה החודשית הממוצעת בענף זה הייתה 14,833 ש"ח לחודש. הענף הכלכלי שבו נמצאה ההכנסה החודשית הממוצעת הנמוכה ביותר של עצמאים הוא "שירותים אחרים", הכולל פעילויות של ארגוני חברים, תיקון של מחשבים, ציוד אישי וציוד לבית ושירותים אישיים אחרים. ההכנסה החודשית הממוצעת בענף זה הייתה 5,441 ש"ח בחודש. בענף הבריאות נמצא הפער הגדול ביותר בין ההכנסה הממוצעת להכנסה החציונית - פער של 49.2%.

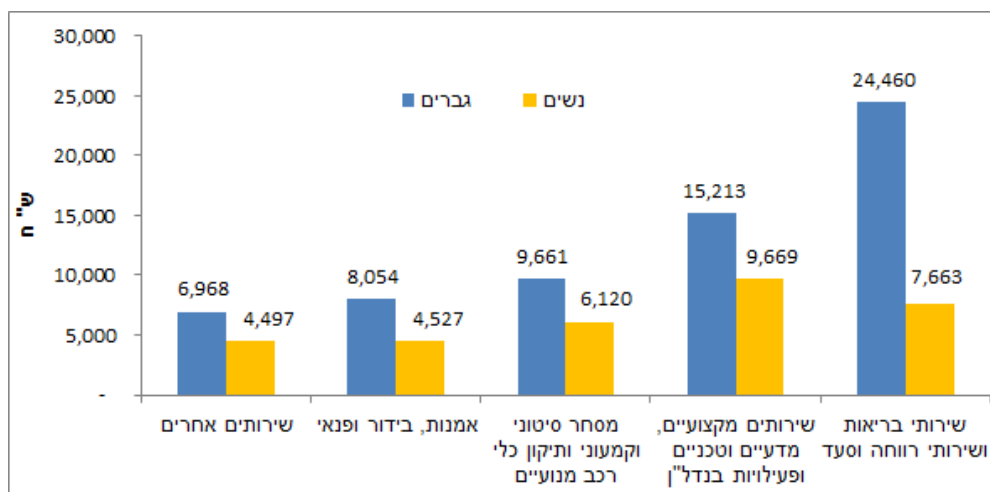
תרשים 5 - הכנסה חודשית ממוצעת של עצמאים לפי ענף כלכלי, 2015

[לנתוני התרשים](#)

בכל ענפי הכלכלה ההכנסה החודשית הממוצעת של גברים עצמאים הייתה גבוהה יותר משל נשים עצמאיות. הענף שבו הפער הנמוך ביותר בין גברים ונשים עצמאים הוא "שירותי אירוח ואוכל" - פער של 11.7%. הענף שבו נמצא הפער הגבוה ביותר בין הכנסות גברים ונשים עצמאים הוא "שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד" - פער של 49.2%. בענף זה נמצאת ההכנסה החודשית הגבוהה ביותר בקרב גברים עצמאים - 24,460 ש"ח לחודש.

תרשים 6 - הכנסה חודשית ממוצעת של עצמאים לפי ענפי כלכלה נבחרים ומין, 2015

[לנתוני התרשים](#)

הגדרות והסברים

עצמאי: אדם העובד בעסק או במשק משלו ומקבל את שכרו מתוך ההכנסות והרווחים של העסק. הגדרה זו כוללת עצמאים שמעסיקים ושאינם מעסיקים עובדים.

שכיר: כל נחקר שהייתה לו הכנסה כלשהי משכר או ממשכורת בשלושת החודשים שקדמו לביקור הסוקר.

הכנסה חודשית ברוטו מעבודה עצמאית: הנדגמים נשאלו על "הרווח הנקי" של העסק. כלומר, על הכנסה לפני הורדת משיכות מהעסק לצרכים פרטיים ולפני הורדת מסים (כולל תשלומי ביטוח לאומי עבור שירותי מילואים, מחלה וכו'). ההכנסה החודשית ברוטו היא ההכנסה המתקבלת מחלוקה ל-3 של ההכנסה התלת-חודשית ברוטו, במקרים בהם הנדגם דיווח על חישוב הכנסה חודשי, או מחלוקה ל-12 במקרים בהם הנדגם דיווח על חישוב הכנסה שנתי. ההכנסה התלת-חודשית תחולק ל-3 גם אצל עצמאים שדיווח על הכנסה רק חודש אחד או שניים מתוך שלושת החודשים שלגביהם הם נחקרים.

הכנסה חודשית ברוטו לשכיר: ההכנסה המתקבלת מחלוקה ל-3 של ההכנסה התלת-חודשית ברוטו הנחקרת בסקר. ההכנסה התלת-חודשית היא ההכנסה ברוטו (כלומר, לפני ניכויים ותשלום מסים) מכל מקומות העבודה שבהם הועסק הנחקר תמורת שכר ומשכורת בשלושת החודשים שהסתיימו בחודש שלפני ביקור הסוקר. ההכנסה כוללת את כל התוספות, כגון: תשלום עבור שעות נוספות, דמי הבראה, ביגוד, פרמיות וכו'. ההכנסה התלת-חודשית תחולק ל-3 גם אצל שכירים שעבדו רק חודש אחד או שניים מתוך שלושת החודשים שלגביהם הם נחקרים. לכן, במקרים כאלה בדרך כלל, תהיה ההכנסה החודשית הממוצעת שחושבה להם נמוכה מהמשכורת שקיבלו בפועל בחודשים שבהם עבדו.

חציון הכנסה: מדד אמצע סטטיסטי המורה על ההכנסה שחצי מהפרטים משתכרים מעליו וחצי מתחתיו.

משלח יד: אוסף הפעילויות והעיסוקים שהאדם מבצע במקום עבודתו, בלי להתחשב במקצוע שלמד, אם אינו עוסק בו. לפרטים ראו [הסיווג האחד של משלחי היד, 2011](#).

ענף כלכלי: הענף הכלכלי שאליו שייך המפעל או המוסד שבו האדם עובד. הענף הכלכלי נקבע לפי המוצר או השירות העיקרי של יחידת הסיווג. לפרטים ראו [הסיווג האחד של ענפי הכלכלה, 2011 \(פרסום טכני מס' 80\)](#) - מהדורה מעודכנת.

דת וקבוצות אוכלוסייה: ראש משק הבית הוא היחיד מבין משק הבית הנשאל לגבי דתו. עבור אלו שיש להם אזרחות ישראלית הדת של ראש משק הבית נרשמת כדתם של כל בני משק הבית. עבור אלה שאין להם אזרחות ישראלית כל אחד נשאל על דתו. הסיווג לפי דת כולל יהודים, ערבים (מוסלמים, נוצרים-ערבים ודרוזים) ואחרים (נוצרים לא ערבים ואלה שאינם מסווגים לפי דת במרשם האוכלוסים).